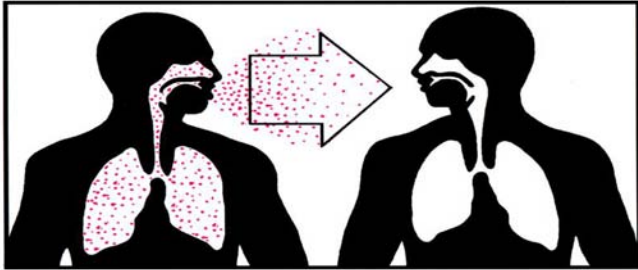

Minnesota Department of Health Fact Sheet

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်

တၢ်မၤကွၢ်ဖံးဘၣ်ခိၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကျဲတဘီၤလၢတမၤဘၣ်ဒီးန့ၣ်ဒီးယုထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်လီၤ

ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

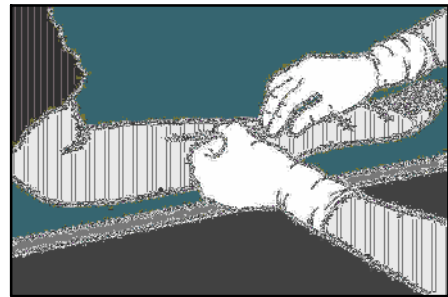
တၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်သ့ဝဲကျဲခံဘိန့ၣ်လီၤ.ပကူစါဘျါအီၤအဂီၢ်ကသံၣ်ဖိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤအူပမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိၣ်)အပူၤတၢ်တဘျီန့ၣ်မၤကဲထီၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤဒီးကအိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖဲပမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤကမံလၢပမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအမံဖဲမ့တမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖဲပမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်ပကိးအီၤလၢထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်လီၤ-ပမ့ၢ်တကူစါအီၤန့ၣ်ကကဲထီၣ်က့ၤအူထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ

တၢ်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်-၁ ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤ	တၢ်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်-၂ ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါ
ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤမံလၢနမိၢ်ပုၤအပူၤဒီးကပၢ်ထီၣ်အဂီၢ်ယံၣ်ဝဲတဘျီန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.	ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤစးထီၣ်ဟူးဂဲၤဒီးရၢလီၤအသးလံန့ၣ်လီၤ.ကမၤဟးဂီၤပညၣ် (Tissue) လၢအအိၣ်ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.
ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤတဒုးဆိးက့ၤန့ၣ်ဘၣ်-နသးနါပုၤ(Chest x-ray)စ့ၢ်ကိးနီၣ်န့ၣ်(normal)အသးန့ၣ်လီၤ.	နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤနကဆိးက့ၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.နကသံၣ်သရၣ်ကမၤကွၢ်လီၤဆီန့ၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်အံၤမၤဟးဂီၤနမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိၣ်)ဖဲလဲၣ်တတီၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ
ထံၣ်ဘၣ်တကလုာ်အံၤဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤအူပၤလၢအိၣ်တန့ၣ်ဘၣ်.	ထံၣ်ဘၣ်တကလုာ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်လၢနပသိၣ်အပူၤန့ၣ်ကရၢလီၤသးအူပၤလၢအိၣ်သ့ခိၣ်ဖျါလၢနက့ၤ.ကဆဲးကတီၤတၢ်ဒီးသးဝံၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.
တၢ်မ့ၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤန့ၣ်နကဘၣ်အိၣ်ထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ဖိၣ်ခွံလၢန့ၣ်လီၤ.	နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆါတကလုာ်အံၤန့ၣ်နကဘၣ်အိၣ်ကသံၣ်တနံၤ(၃)ဖျါ(မ့)(၄)ဖျါကယံၣ်ဝဲအစ့ၤကတၢ်(၆)လၢန့ၣ်လီၤ.

ယမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၤန့ၣ်ယတသ့ဒ်လဲၣ်?

တၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်(Skin) အံၤကတဲနၤလၢဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်အိၣ်တအိၣ်န့ၣ်လီၤ.နဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်တကလုာ်အံၤသ့ခိၣ်ဖျါလၢနအိၣ်ဘူးဒီးပုၤတကၤလၢအအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါ(Active TB disease) န့ၣ်လီၤ

ပုၤလၢအကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကဆဲးန့ၣ်လီၤကသံၣ်ထံ(tuberculin)ဆူနဖံးအဖိလၢဖဲနစုၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ.

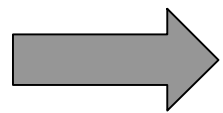

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်ခံသီမ့တမ့ၢ်သၢသီဝံၣ်အလီၢ်ခံနစုၣ်မ့တဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကသမံသမိက့ဝဲန့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်ဝံၣ်အလီၢ်ခံတၢ်ပနီၣ်မ့တမ့ၢ်ကဟဲညးထီၣ်ဖဲနစုၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤပုၤလၢကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချကထီၣ်ကွၢ်တၢ်လၢအဟဲညးထီၣ်ဖဲနစုၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်ယဖံးဘၣ်ဝံၣ်ယကဘၣ်ကတီၤယစုၣ်ဒ်လဲၣ်?

- တဘၣ်ကးဘၢတၢ်ပနီၣ်(Spot)အဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးတၢ်ကံးညၣ်ဖးထီၣ်(bandage)မ့တမ့ၢ်(tape)ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပလီၢ်နသးလၢဒ်သိးနသုတတၢ်ဘၣ်အီၤဒီးကွးဘၣ်အီၤတဝုၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- မ့ၢ်သးတခါပၢ်ထီၣ်တၢ်ကံးညၣ်အချၣ်ဖဲအဖိခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်
- သုကဆီနစုၣ်ဒီးမၤယုထီၣ်ကွံၤအီၤကယီၤကယီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ် ကဘျးပၤ (၂)

နတဘၣ်ပျံၤခိၣ်တၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်

တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢ(အသမၢတၢ်)န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

တၢ်လီၤတတိၤဖဲပုၤဆဲးလီၤထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်မ့ၢ်ဟဲညးထီၣ်ထဲၣ်ဆဲးဆဲးဖိန့ၣ်ကတဲနၤလၢအစၢမ့ၢ်(negative)န့ၣ်လီၤ.(negative) အစၢကတဲနၤလၢနတအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤတနီၤနီၤတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ကအါန့ၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အိၣ်သးတနီၤနီၤအဖီခိၣ်.နကဘၣ်တၢ်မၤကွၢ်ကဒါက့ၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဖဲဖံးဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ

တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢ(အကဲထီၣ်)န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

တၢ်လီၤတတိၤလၢပုၤဆဲးလီၤကသံၣ်ထံၣ်မ့ၢ်ဟဲညးထီၣ်ဖးလဲၣ်ဒ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်န့ၣ်ကတဲနၤလၢအစၢန့ၣ်မ့ၢ်(positive)န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ပညိမ့ၢ်ဖဲနအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်အယၢ်ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤအါဂၤလၢအအိၣ်ဒီး(positive)အစၢန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲအိၣ်လၢအမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်မ့ၢ်ထံၣ်န့ၢ်(positive)အစၢန့ၣ်နကသံၣ်သရၣ်ကမၤကွၢ်နသးနါပုၤ(chest x-ray) န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါလၢအဟူးဂဲၤ(active TB disease)န့ၣ်တၢ်ကမၤကွၢ်နၤလီၤဆီန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသဒါလီၤက့ၤနသးဒီးနပုၤဟံၣ်ဖိဖိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်တက့ၢ်-အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်တက့ၢ်-ဒ်သးနကမၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဆဲးကျိးနကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လီၤန့ၣ်တက့ၢ်-

နကြးအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်လၢထံၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဖဲ

- နအိၣ်ဘူးဒီးပုၤတဂၤလၢအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါလၢအဟူးဂဲၤတၢ်လဲၣ်အမိၢ်ပုၤ(နီၢ်ခိ)အခါ
- နအိၣ်ယုၣ်ဒီးထံၣ်မိၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဖဲကီၢ်တဘျီယီၤပုၤအခါ
- နမၤတၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်နအိၣ်ဖဲပုၤကွၢ်ပုၤဆါလဟံၣ်ကသံၣ်ဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်-ဒီးယိၣ်ပုၤအခါ
- နအိၣ်ဒီး(HIV)တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲမ့ၢ်တၢ်ဆါအဂၤတခါခါန့ၣ်လီၤ.

ယဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG vaccine)ဝံၤလံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်?

နဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤတၢ်လံၣ်ဘၣ်ဆၣ်နကဘၣ်မၤကွၢ်နဖံးဘၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလၢအဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)ဒီးသဒါဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သးအသုတဆိးကုဖးဒိၣ်လၢထံၣ်ဘၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.
- တဘျီဘျီကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)ကမၤကဲထီၣ်တၢ်မၤကွၢ်အစၢလၢအမ့ၢ်(positive)န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်အစၢ(positive)န့ၣ်နဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအိၣ်ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.တဟံၣ်လၢကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)အအိၣ်ဘၣ်

နဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)မ့ၢ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်နမၤကွၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသ့န့ၣ်လီၤ

Tuberculosis (TB) Prevention and Control Program
625 Robert St. N
P.O. Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us/tb